

Spor Bilimlerine Disiplinlerarası Yaklaşımlar

**Editör
Dr. Çiğdem ÖNER**

© Copyright 2022

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-8125-18-4

Kitap Adı

Spor Bilimlerine Disiplinlerarası Yaklaşımlar

Editör

Çiğdem ÖNER

ORCID iD: 0000-0002-1939-0526

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

SPO000000

DOI

10.37609/akya.1729

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Bu kitap, spor bilimlerinin çok disiplinli çalışma alanında kendi seslerini özgün tınıları ile ortaya koymayı benimseyen araştırmacıların ortak çabasının bir ürünüdür. Kitapta yer alan her bölüm yazarların öznel seçimleri doğrultusunda içeriklendirilmiştir. Bu bağlamda aynı çalışma alanına farklı bakış açısıyla yaklaşmanın zenginleştiren dokusu ve bilimin sorgulayıcı yönünü kucaklayan bir anlayışla kaleme alınan içerikler aslına uygun biçimde yansıtılmıştır.

Yılmaz'ın kaleme aldığı ilk bölümde spor eğitiminde çevrimiçi öğrenme konusu ele alınmıştır. Bölümde, konunun Covid-19 süreciyle birlikte yükselen önemi spor eğitimi özelinde içeriklendirilirken, eğitimin küresel düzeyde gerçekleşen dijital dönüşümünün altı çizilmiş, bu olgu farklı araştırma sonuçları ile desteklenerek açıklanmıştır. Bölüm, dijital dönüşümün beden eğitimi öğretmen yeterlilikleri ile ilgili bazı yetkinlik alanlarında yenilikler yapılması gereğinin ortaya konduğu ve çözüm önerilerinin sunulduğu bir derinliğe sahiptir. Yılmaz'ın kaleminde, spor olgusu içinde dijital öğrenmenin sahanın farklı aktörleri açısından ki bunlara antrenörler, engelli sporcular, beden eğitimi ve spor yüksekokulları/spor bilimleri fakülteleri öğrencileri örnek verilebilir, irdelenmiş olması çalışmanın güncel gündeme ışık tutan yönünü öne çıkarmaktadır. Bölümün önemini güçlendiren bir diğer husus da, spor eğitiminde kullanılabilecek çevrimiçi araçların tanıtılması ve bunların kullanım alanlarının dokumante edilmiş olmasıdır.

Spor ekonomisinde güncel gelişmelerin Demir tarafından yazıya geçirildiği ikinci bölüm, Sanayi Devrimi sonrası benimsenen yeni çalışma düzeni ile birlikte artan serbest zaman ile spora katılımın da artmasına, tüm bunların büyük ölçekli spor organizasyonlarının oluşumuna zemin yaratan yönüne işaret edilerek başlamaktadır. Yazı içeriğinde, gelişen teknoloji ve değişen ekonomik düzen ile birlikte sporun küreselleşerek bir endüstri haline gelmesine yapılan vurgunun yanı sıra bu endüstri içerisinde yer almak isteyen şirketlerin yayın hakları, sponsorluk, spor tesisleri, spor ekipmanı, spor tekstil ürünü, bahis ve spor turizmi gibi alanlardan pay almak için artan oranlardaki yatırımlarına da dikkat çekilmektedir. Bölüm boyunca, ekonominin temel ilkeleri, makro ve mikro boyutlarıyla sportif ürün/hizmet üretici ve tüketicilerinin yönelimleri, Covid-19'un

spor ekonomisine etkileri, taraftar tokenları, son yıllarda ekonomideki payını büyüten e-spor ve spor kulüp yatırımları ele alınmakta, bazı güncel gelişmeler City Football Group örneğinde somutlaştırılmaktadır.

Göksu'nun yazısı sporda pazarlama iletişimi ve uygulamaları üzerinedir. Göksu kaleme aldığı bu bölümde, 21. yüzyıl bilgi teknolojileri ve enformasyon çağında; bilginin sınırlarının ortadan kalkması ile beraber belirginleşen yenilikçi uygulamaları spor olgusu içinde değerlendirerek aktarmıştır. Bölüm içeriğinde ekonomik, teknolojik, sosyal ve kültürel alanda, tüketici davranışları ve beklentilerinde 20. yüzyılın sonlarından itibaren görülen farklılaşmalar derinlemesine sorgulanmış, spor sektörünün, yalnızca profesyonel kulüplerin liglerinde dönen varlıkları ile değil, hizmet çeşitlilikleri, ürün çeşitlilikleri, pazarlama aktiviteleri ve kitleleriyle birlikte uluslararası bir pazar haline geldiği bildirilmiştir. Bu pazarda, kamusal ve özel sektör kurum ve kuruluşlarının güçlerini koruyabilmeleri adına tüketici ile yeniden, daha etkin yollarla iletişimeleri bağlamında farklılaşan teknoloji kullanımları, sporda dijital reklam, pazarlama ve örnekleri Göksu'nun özgün kaleminde karekod uygulamaları ile desteklenerek açıklanmıştır.

Dördüncü bölümde Aslan'ın, sporda yeni dönem: e-spor başlıklı yazısı yer almaktadır. E-spor ekosisteminin derinlemesine tanıtıldığı bölümde, espor olgusu içinde yer bulan oyun türleri ana örüntüleri ile açıklanmış, oyuncuların sahip olması gereken temel özellikler, espora konu olan oyunların yaş kategorileri, esporun yatırımcıları, espor ekonomisi, sektörel gelişim, espor taraftar ve takipçileri, tarihsel gelişimi içinde espor konuları irdelenmiştir.

Uzun'un hareket ve antrenman biliminin temellerini ortaya koyduğu kitabın beşinci bölümünün içeriği tüm spor alanlarında, başarının küçük detaylarda fark yaratabilmek üzerine kurulu olduğu düşüncesiyle, yapılan her hareketin, gerçekleştirilen her antrenmanın doğru planlama ve yönetime dayandırılması gereği ve kişiselleştirilmiş planların başarıya doğrudan etkisi göz önüne alınarak inşa edilmiştir. Bölümde, antrenman teorisi ve yöntemini zenginleştiren yardımcı bilimler, antrenman teorisi ve yönteminin kavramsal içerikleri, antrenmanın temel prensipleri, antrenman yüklenme prensipleri ve temel öğeleri, fazla tamlamada yüklenme ve dinlenme, antrenman biliminde enerji kullanımı, antrenman biliminde kasların hareketleri, temel ve tamamlayıcı motorik özellikler ilgili güncel alanyazın ekseninde yorumlanarak kaleme alınmıştır.

Özdemir'in spor biyomekaniğini irdelediği altıncı bölümde spor biyomekaniğinin tarihsel gelişimi üzerinde durulmuş ve köken bilgisi genel hatları ile açıklanmıştır. Özdemir yazısında, modern biyomekanikte ölçüm metotlarından

bahsederken, söz konusu metotların teknolojik alt yapılarını derinlemesine inceleyerek aktarmış ve ayrıca spor biyomekaniğinin kullanım alanlarına yoğunlaşarak ve güncel çalışmalara atıfta bulunarak okuyucunun alana özgü farkındalığını artırıcı açıklamalarda bulunmuştur. Özdemir'in çalışmasını güçlü kılan bir yönü de modern biyomekaniğin temelinde yatan hız, ivme, enerji dahil bazı fiziksel kavramlara açıklayıcılık getirirken söz konusu terimlerin biyomekanik ile ilişkilerinden bahsedilmesidir.

İnsan hareketliliğinin anlama kavuşturulmasının, fizyolojik yetilerin sinir sistemi üzerine bıraktığı etkilerle mümkün olabildiği bilinen bir gerçek olarak değerlendirilmektedir. Bu gerçeğin spor olgusu üzerinden ele alındığı yedinci bölümde Dağ, sporsal faaliyetlerin temelinde yer alan anahtar konulardan biri olan psikomotor gelişime odaklanmaktadır. Dağ bölüm boyunca, psikomotor gelişimin yorumlanabilmesinde kolaylaştırıcı uygun bir harita oluşturacağı düşünülen temel içeriklere yer vermiş, sırasıyla gelişim, gelişimin açıklanmasında başvuru ana kavramlar, gelişimin ilkeleri, çocuk gelişim modelleri, motor gelişim ve ilgili temel kavramlar, motor gelişimi etkileyen faktörler, psikomotor yetiler, motor gelişim dönemleri ve algısal motor gelişim konularını işlemiştir.

Kitabın sekizinci bölümünde klasik fizik ve kuantum fiziğinin sporsal faaliyetler açısından analizi başlıklı yazısında Kaya, madde-tin, ruh-beden bağlamında eleştirel yoruma tabi tuttuğu spor alanına sosyolojik bir tahlille yaklaşmıştır. Kaya kaleme aldığı bölümde, yeni bir paradigma arayışı içerisinde yenmek-yenilmek, kazanmak-kaybetmek ikilemi içerisine sıkışmış yapısından özgürleştirmek istediği spor olgusunu Max Planc, Einstein, M. Feigenbaum ve Heisenberg'in teorilerine dayandırarak "hem o hem bu" ve "belirsizlik" ilkesine göre yorumlayıp analiz etmektedir. Kaya, kuantum adıyla ifade bulan yeni fiziğin, aynı anda iki yerde olmak, gözlemleyen ve gözlemlenen, canlılık ve belirsizlik ilkelerini aşamalı olarak incelediği yazısında klasik fizik ve mekaniklik ile spor alan eğitimi ve eğitim bilimlerinde klasik fiziğin izlerini incelemiştir. Kaya'nın özgün kaleminde spor materyalleri ve topların canlılık özelliği, aynı anda iki farklı yerde olma ve bu durumun spora uyarlanması, sporda belirsizlik ilkesi, çift yarık deneyi bağlamında gözleyen gözlemlenen teorisinin müsabakalara indirgenerek yorumlanması seçili alt başlıkları oluşturmaktadır. Yeni nesil araştırmacılara sporun saklı kalan gerçeğini irdeleyecek cesaret ve umudu ilham eden bakış açısı Kaya'nın çalışmasının gücünü ortaya koymaktadır.

Yenibertiz'in beden eğitimi ve sporun felsefi-pedagojik temelleri ve öğretim stillerini ele aldığı dokuzuncu bölümde, beden eğitimi ve spor eğitiminde he-

def alanlar, beden eğitimi ve felsefe ilişkisi, NASPE tarafından belirlenen beden eğitimi standartları, nitelikli beden eğitimi ve spor programlarının etmenleri, beden eğitimi ve spor öğretmeninin nitelikleri, öğrenme ve öğretim stilleri konularına değinilmektedir. İçerikte yer verilen tüm öğretim stillerinde karar alma süreçleri ve davranışsal çıktılara ayrıca işaret edilmesi bölümde verilmek istenen ana mesajı güçlendirici olmaktadır. Yenibertiz'in çalışmasında öne çıkan model tabanlı öğrenme konusunun Türkiye özelinde ayrıca ele alınarak okuyucuya tanıtılması ise bölümü özgün kılan ve önemini artıran bir diğer unsur olarak belirmektedir.

Akşit'in kaleminden beden eğitimi ve sporda özel gereksinimli öğrencilerin gerçeğine temas edilen kitabın onuncu bölümü, konunun en derin özünü araştıran bir merakla özel gereksinimli öğrencilerin kimler olduğu sorgusunu okuyucunun farkındalık alanına taşıyarak başlatılmıştır. Bölüm yeti yitimi, yetersizlik, özürlülük, engellilik kavramlarına net bir bakış açısı kazandırırken, yetersizlik alanının bedenden zihne uzanan geniş yelpazesinde belirginleşen hayat olaylarını gerçeklik dünyasının içinden süzerek özgün bir anlatıya dönüştürmüştür. Bu anlatı, özel gereksinimli sporcular ve özel gereksinimli spor bilimleri öğrencilerinin yaşama ülkülerini, yaşam amaçlarını ve yaşam tarzlarını en çıplak dokusu ile ortaya koyan gerçek yaşam öykülerini yansıtmaktadır. Bu bağlam, çalışmanın benzersiz ve üstün yanını akademik gerçeklikle buluşturmak üzere özel eğitimin neliğini sorgulayan ve peşi sıra temel ilkelerini ışıtan ve ayrıca kapsayıcı eğitim içerik ve stratejilerine vurgu yapan bir yön izlemektedir. Çalışmaya güç katan bir diğer husus, kapsayıcı eğitimde öğretimsel düzenlemeleri etkileyen öğretmen, öğrenci, içerik ve çevrenin çok boyutlu olarak ele alınmasının yanı sıra kaynaştırma eğitime yönelik eleştirel bir bakış açısının okuyucu ile paylaşılmasıdır.

Akşit'in ardından kitabın onbirinci bölümünde özel sporcuların başarılarını konu edinen bir diğer çalışma spor olgusunun disiplinlerarası doğasına ışık tutmaktadır. Cankurtaran'ın Paralimpik Okçuluk Oyunlarında belli bir dönemi okumanın okçuluk tarihine bırakabileceği izi dikkate alarak kaleme aldığı çalışmasında 1960-2016 yılları arasında gerçekleştirilen Paralimpik Okçuluk Oyunları incelenmektedir. Cankurtaran'ın yazısında, engelli tanımını yeniden çerçeveleme gereğini gözler önüne seren farklı dil, din, ırk ve ülkelerin temsilcisi olan paralimpik okçuların yıllara yaygın başarı mücadeleleri ve yolculukları yalın bir dille aktarılmış, paralimpik okçuluk tarihine dayalı başarı izleri Uluslararası Paralimpik Komite'nin verileri esas alınarak sayısallaştırılmıştır. Tablolar, seçilen

tarihsel oyunlarda katılımcı ülkeler, paralimpik okçuların cinsiyet bazlı ve toplam sayıları, alınan madalyaların tür ve sayıları ölçütleri esasında tasnif edilmiş, her bir paralimpik oyun gerçekleştirildiği zaman aralığı, açılışı yapan otorite figürleri, gerçekleştiği ülke ve şehirler, söz konusu oyunlarda yer alan paralimpik branşlar, oyuncuların ilgili döneme damga vuran başarıları ile yorumlanarak zengin bir içerikte sunulmuştur.

Ayna'nın serbest zaman ve rekreasyonu konu edindiği bölümde, zaman olgusunun alanyazın bağlamında sorgulanması sonrasında rekreasyon alanının güncelliğini halen koruyan serbest zaman-boş zaman ikilemine sosyolojik perspektiften ve kelimelerin etimolojisinden yararlanılarak açıklama getirilmiştir. Rekreasyon olgusunun ayrıntılandırılarak okuyucuya sunulduğu yazı içeriğinde kavramsal değerlendirmenin yanı sıra rekreasyonun özellikleri, sınıflandırılma biçimleri ve yararlarına değinilmiştir. Ayna'nın rekreasyonun anlamlandırılma yolculuğunda bilim dünyasının öncelikli olarak yer verdiği rekreasyon teorilerini de irdelediği çalışmasında, kişinin kendini yeniden yaratma sürecine rehberlik etmesi beklenen rekreasyonel liderlerin sahip olması gereken temel değerler seçili liderlik motifleri üzerinden anlatılmıştır.

Öner ve İkizler'in sosyal psikoloji bakış açısı ile sporda güdülenmeyi ele aldıkları kitabın son bölümü, sosyal psikolojinin kısa tarihi ve anlam üretme yollarında sahaya iz bırakan beş büyük teori ailesi ile ilerletilmiştir. Bölümde sporda güdülenme içsel ve dışsal motivasyon bağlamında ayrıca açıklanmış, kişileri sporla ilişkili olmaya sevk eden motivler hakkında ilgili alanyazın doğrultusunda açıklamalarda bulunulmuştur. Sporda güdülenme insanın yaşamsal gereksinimleri üzerinden yorumlanırken Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi esas alınmıştır. Sportif performans alanlarında başarı ve başarısızlığa ilişkin açıklamaların merkezinde oyuncular ile birlikte taraftar, izleyici, antrenör, kulüp, daha da genişletildiğinde sporcu ailelerinin de yer aldığı gerçeğinden hareketle, elde edilen sonucun başarı ya da başarısızlık olmasına dayandırılan nedenlerin, bahanelerin ya da gerekçelerin daha doğru bir terimle atıfların kuramsal yapısını ortaya koymak üzere Atıf Kuramı incelenmiştir. Bölümde, spor ortamlarında özellikle uygulama bağlamında kilit bir değişken olarak görülen özyeterlik Sosyal Bilişsel Teori özelinde yoruma tabi tutulmuştur. Öner ve İkizler sporda hedef belirlemenin performansı belirleyici rolünü göz önünde bulundurarak, egzersiz ve spor ortamlarında başarı motivasyonu ve davranışını Başarı Hedefi Kuramı ekseninde ele almışlardır. Güdülenmeyi etkileyen temel olgulardan biri de sporcunun kişisel inançları, değer yargıları ve kararlarıdır. Bu bağlam, ya-

zarların sporda güdülenmenin teorik alt yapısını kurgularken Özbelleme Kuramına başvurularının gerekçesini ortaya koymaktadır. Yazarlar son olarak, motivasyonun bireylerin davranışları ve seçimleri üzerindeki etkisini araştırma alanına dahil eden Başarı-Beklenti Kuramı çerçevesinde sporda güdülenmeyi incelemişlerdir.

Birlikte çalışmaktan kıvanç duyduğum yol arkadaşlarıma ve değerli hocam Sn. Prof. Dr. Hüseyin Can İKİZLER'e sonsuz şükran ve saygılarımla

Çiğdem ÖNER

Mayıs 2022 Bostancı, İstanbul

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1	Spor Eğitiminde Çevrimiçi Öğrenme	1
	<i>Emine Büşra YILMAZ</i>	
Bölüm 2	Spor Ekonomisinde Güncel Gelişmeler.....	29
	<i>Mustafa DEMİR</i>	
Bölüm 3	Sporda Pazarlama İletişimi ve Uygulamaları	49
	<i>Tekmil Sezen GÖKSU</i>	
Bölüm 4	Sporda Yeni Dönem: E-spor	79
	<i>Tunahan ASLAN</i>	
Bölüm 5	Hareket ve Antrenman	105
	<i>N. Ersin UZUN</i>	
Bölüm 6	Spor Biyomekaniği	151
	<i>Ozan ÖZDEMİR</i>	
Bölüm 7	Psikomotor Gelişim	173
	<i>Reyhan DAĞ</i>	
Bölüm 8	Klasik Fizik ve Kuantum Fiziğinin Sporsal Faaliyetler Açısından Analizi.....	207
	<i>Serhat KAYA</i>	
Bölüm 9	Beden Eğitimi ve Spor: Felsefi-Pedagojik Temeller ve Öğretim Stilleri.....	223
	<i>Süreyya YENİBERTİZ</i>	
Bölüm 10	Beden Eğitimi ve Sporda Özel Gereksinimli Öğrenciler.....	255
	<i>Sevim AKŞİT</i>	
Bölüm 11	Paralimpik Oyunlarda Okçuluk.....	291
	<i>Zübeyde CANKURTARAN</i>	

Bölüm 12	Serbest Zaman ve Rekreasyon.....	331
	<i>Çağla AYNA</i>	
Bölüm 13	Sosyal Psikoloji Kuramları Bakış Açısı ile Sporda Güdülenme.....	361
	<i>Çiğdem ÖNER</i>	
	<i>H. Can İKİZLER</i>	

YAZARLAR

Prof. Dr. Hüseyin Can İKİZLER

İstanbul Rumeli Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Spor Yöneticiliği Bölümü
ORCID iD: 0000-0003-2055-939X

Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem ÖNER

İstanbul Rumeli Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Spor Yöneticiliği Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-1939-0526

Öğr. Gör. Tekmil Sezen GÖKSU

İstanbul Gelişim Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Spor Yöneticiliği Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-5764-2106

Arş. Gör. Mustafa DEMİR

İstanbul Gelişim Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Spor Yöneticiliği Bölümü
ORCID iD: 0000-0001-7625-9965

Arş. Gör. Tunahan ASLAN

İstanbul Rumeli Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Spor Yöneticiliği Bölümü
ORCID iD: 0000-0003-2447-7017

Arş. Gör. Emine Büşra YILMAZ

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Bölümü
ORCID iD: 0000-0001-7369-9965

Arş. Gör. N. Ersin UZUN

İstanbul Rumeli Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Engellilerde Egzersiz ve Spor Bilimleri Bölümü
ORCID iD: 0000-0003-0525-2701

Arş. Gör. Ozan ÖZDEMİR

İstanbul Rumeli Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Egzersiz ve Spor Bilimleri Bölümü
ORCID iD: 0000-0003-3084-8558

Arş. Gör. Reyhan DAĞ

İstanbul Rumeli Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Antrenörlük Eğitimi Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-5192-3548

Arş. Gör. Süreyya YENİBERTİZ

İstanbul Rumeli Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Rekreasyon Bölümü
ORCID iD: 0000-0001-9681-900X

Arş. Gör. Çağla AYNA

İstanbul Rumeli Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Engellilerde Egzersiz ve Spor Bilimleri Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-8003-845X

Doktorant Sevim AKŞİT

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor AD. Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Doktora Programı
ORCID iD: 0000-0002-4861-2677

Uzman Serhat KAYA

Araştırmacı, Spor Yönetim Bilimleri Uzmanı
ORCID iD: 0000-0002-7877-4335

Uzman Zübeyde CANKURTARAN

Araştırmacı, Spor Yönetim Bilimleri Uzmanı
ORCID iD: 0000-0002-3403-8248